

Spreken met de elektrolarynx

Team logopedie

Werkingsmechanisme elektrolarynx

- 👂 Membraan produceert trilling
- 👂 Door contact met de huid (keel/mondbodem) → trilling vocal tract
- 👂 Artikulatie zorgt voor modulatie klank

Inzetbaarheid elektrolarynx

- 👉 Als knoopspraak (tijdelijk) niet mogelijk is
- 👉 Patiëntafhankelijk, zie casuïstiek

Therapiedoelen overzicht

- 🧠 Instellingen: fundamentele frequentie
- 🧠 Plaatsing (soepelheid hals/mondbodem)
- 🧠 Ademhaling
- 🧠 Spreektempo
- 🧠 Articulatie
- 🧠 Controle on/off
- 🧠 Intonatie
- 🧠 Non-verbale communicatie
- 🧠 Omgevingsfactoren

Therapie: fundamentele frequentie

- 👉 Vooraf instellen
- 👉 Ideaal = lage F0 van ong. 75 Hz
 - *Oefening: probeer verschillende frequenties uit*
- 👉 Keuze bij vrouwen voor hogere F0 → compensatie door overarticulatie en traag spreektempo

Therapie: plaatsing

- 👉 Trilplaatje moet aansluiten op mondbodem
- 👉 Soepel weefsel (cave littekenweefsel, stramheid spierweefsel na radiotherapie)
 - *Oefening: finding the sweet spot → klinkers aa-oo-ie*
 - *Oefening: negative practice: klinkers aa-oo-ie*
 - *Elektrolarynx te laag*
 - *Trilplaatje niet goed aangesloten op halsweefsel*

Therapie: ademhaling

- 👤 Adempauzes bij lange uitingen
 - *Oefening met en zonder adempauzes: 'We gaan dit weekend op uitstap naar het vernieuwde museum voor schone kunsten in Antwerpen'*
- 👤 Rustige ademhalingsfrequentie (snelle AH zorgt voor mindere SVSBH)
 - *Oefening: 'Als ik snel adem, is de spraak met de elektrolarynx minder goed verstaanbaar.' 'Als ik rustig en traag adem, kunnen mensen mij beter verstaan.'*
- 👤 Tijdens spreken adem vastzetten, zoals bij gewone spraak
 - *Oefening: 'Ik probeer uit te ademen tijdens het spreken.' 'Ik zet mijn adem vast tijdens het spreken.'*
- 👤 Coördinatie spreken – ademen heeft een impact op de articulatie

Therapie: spreektempo

- 🗣 Trage spreesnelheid vergemakkelijkt SVSBH
 - *Oefening: snel vs traag spreken*

Therapie: articulatie

- 👤 Mondbodem = klankkast
- 👤 Open, voorwaarts geprojecteerde spraak (in het masker spreken)
 - *Groot mechanisme oefening: 'We ontleenden het boek in de universiteitsbibliotheek.'* → *gesloten articulatie vs. grote/open articulatie*
- 👤 Probleem: geen discriminatie stemloos – stemhebbend

Therapie: controle on/off

- 👤 Vaste hand vereist
- 👤 Coördinatie tussen spreken en indrukken van de knop zorgt voor optimale omzetting van trilsignalen in spraak
 - Te snel indrukken = geluid zonder spraak
 - Te vroeg loslaten = deel van spraak gaat verloren

→ *oefening naam en adres*

Therapie: intonatie

- Variatie aan toonhoogte mogelijk, maar is niet evident qua coördinatie
 - Oefening: '**Vandaag** is het mooi weer.' 'Vandaag is het **mooi** weer.'

Therapie: non-verbale communicatie

- 🧠 Zorgt voor meer naturel en spontaniteit
- 🧠 Geeft extra inhoudelijke informatie aan de luisteraar en draagt zo bij aan de SVSBH

Therapie: omgevingsfactoren

- 👂 Achtergrondlawaai vermijden, externe ruis overstemt geluid elektrolarynx
- 👂 Gehoor luisteraar → lagere F0 en stiller ivm gewone spraak
- Informeer de omgeving

Aanvraag elektrolarynx

Casuïstiek: Luc

- 🕒 Diagnose carcinoma dorsale hypofarynxwand met positieve klieren
- 🕒 2008 radiochemo na bilaterale halsklierdissectie
- 🕒 2021 PEG sonde wegens dysfagie en ernstige aspiratie
- 🕒 2022 laryngotracheale separatie

Casuïstiek: Luc

- ☞ Spraak met stemknop niet mogelijk → larynx drukt op slokdarmmond
- ☞ Anterieur manipuleren larynx: fonatie mogelijk
- ☞ Logopedie opgestart ikv manuele facilitatie, focus op ontspannen spraak → zeer korte fonatie, effort, frustratie
- ☞ Slokdarmspraak: idem
- ☞ Trial met elektrolarynx

Casuïstiek: Luc

Casuïstiek: Kurt

- 👤 2022 laryngofaryngectomie + slokdarmresectie met gastric pull-up
- 👤 2023 retrograde plaatsing provox
- 👤 Consult owv moeilijke spraak
 - Provox herpositioneren → iets beter
 - Moeite met wondheling huid waardoor pleisters beperkt worden verdragen
 - Bij fonatie: trilling halsweefsel → manueel afduwen, kinesiotape
 - Slijmvorming tijdens fonatie
 - Reflux (spraak ten vroegste 1u na maaltijd)

Casuïstiek: Kurt

- 👤 Lang parcours, knoopspraak beperkt mogelijk
- 👤 Posing elektrolarynx
 - Snel resultaat
 - Communicatie zonder belasting huid, geen drukopbouw nodig thv slokdarmmond
 - Combinatie met stemversterker
- 👤 Heden: knoopspraak afgewisseld met elektrolarynx

Casuïstiek: Kurt

